

Datum:	10 nov. 2013 (wk 45)
	Zoetermeer
Votum / zegengroet	
Openingslied	Gezang 78 : 1
wet	Deut 5
Lied na de wet	Gezang 78 : 2
Gebed om opening van Gods Woord	
Kinderlied / schoolpsalm	Liedboek 488 : 1 en 4
1e schriftlezing	Job 38 : 1 - 15
Lied na de schriftlezing 1	Psalm 104 : 1
2e schriftlezing	Job 40 : 1 - 19
Lied na de schriftlezing 2	Psalm 104 : 7
Tekst	Job 42 : 1 - 6
Preek	
Amenlied na de Preek	Psalm 73 : 10 en 11
Collecte	
Gebed over Preek en Voorbeden	
Slotzang	Opwekking 407
Zegen	De Heer zegent jullie en beschermt jullie, De Heer kijkt jullie welwillend aan en is jullie genadig, De Heer heeft jullie lief en geeft jullie vrede

Intro: God heeft het laatste woord

We naderen de ontknoping van het bijbelboek Job.

In de vorige preek hebben we het denkschema van de vrienden besproken. Een schema waarin rechtvaardigen worden beloond en zondaren gestraft. Als je zondigt, dat zul je het moeilijk krijgen. We zagen dat dit schema goede Bijbelse papieren heeft, en dat het ook Jobs denken heeft gevormd. Het is inderdaad een Bijbelse gedachte dat je in moeilijkheden komt, wanneer je zondigt.

Maar Jobs vrienden gaan een stap verder. Ze maken het tot een automatisme en draaien oorzaak en gevolg om. Als je het moeilijk hebt, dan moet je *dus* gezondigd hebben.

Jobs vrienden verklaren Job schuldig, op grond van dit schema.

Maar Job is zich van geen kwaad bewust, en zou dus moeten concluderen dat God een fout heeft gemaakt. Zo ver gaat hij niet, maar hij geeft wel aan dat het hele schema faalt en daagt God uit om nu maar eens zelf antwoord te geven op deze dringende vragen.

De stemmen staken, en er valt een pijnlijke stilte. Opnieuw, mogen we wel zeggen.

Voordat de gesprekken op gang kwamen, hadden de vrienden een volle week gezwegen, en ook nu staken de stemmen.

Je zou verwachten dat God dan nu het woord neemt, maar eerst komt er een vijfde spreker. Hij heet Elihu, en is een stuk jonger dan de rest. Hij heeft vol ongeduld zijn beurt afgewacht. Hij heeft zich vreselijk zitten opwinden en dat komt er in een klap allemaal uit. Hij neemt in zijn eentje vijf hoofdstukken voor zijn rekening. Maar hij heeft niet zoveel nieuws te melden. Minder dan hij zelf denkt.

Het enige dat echt opvalt is dat hij aangeeft dat God *wel* antwoordt. Hij antwoordt ons niet rechtstreeks, maar bijvoorbeeld in dromen, of door een engel te sturen. Of door wat ons

overkomt. En, zegt Elihu, ook de schepping zelf is een boodschap van God. Daarin laat hij zien hoe machtig hij is. En dat hij boven onze menselijke denkschema's uitstijgt.

Geen van de oudere mannen gaat op Elihu in. Ze vinden het kennelijk niet de moeite waard. En opnieuw valt er een diepe stilte.

En dan .... dan krijgt Elihu op een bepaalde manier gelijk. Want God begint uiteindelijk te spreken. En inderdaad, daarbij gebruikt hij zijn schepping.

God heeft lang op zich laten wachten, maar nu heeft hij het laatste woord.

Als God gaat spreken ...

En als God dan uiteindelijk gaat spreken, wat is dan zijn verhaal?

Wat heeft God te zeggen nu hij door Job is uitgedaagd?

God spreekt vanuit de storm. Hoe we ons dat precies moet voorstellen is niet duidelijk.

God heeft zich wel vaker hoorbaar gemaakt. Daar wordt in de Bijbel af en toe melding van gemaakt. Denk aan de berg Sinaï, waar God zijn tien verbondswaarden vanuit een onweersbui liet klinken. Ook nog in Jezus tijd laat God vanuit de hemel zijn stem horen. En ook dan zijn er omstanders die denken dat ze een donderslag hebben gehoord.

Als God vanuit de storm spreekt is het kennelijk heel indrukwekkend en overdonderend.

Dat kun je hier ook wel stellen. Wanneer je het bombardement van vragen op je laat inwerken. Waar was jij Job toen ik ..? Weet jij soms ..? Kun jij ..?

Noem maar op. Het zijn stuk voor stuk vragen waarop Job alleen maar "nee" kan zeggen.

Wat wil God daar helemaal mee?

Wil hij Job eens flink kleineren, zodat hij verder zijn grote mond houdt?

Hebben we een God die Almachtig is en daarbij een machtswellusteling?

Moet je gewoon je vragen inslikken en je maar schikken in je lot?

Neen, dat is niet de boodschap hier.

Als je Gods antwoord goed op je laat inwerken, dan kom je tot een andere conclusie.

In het eerste deel worden een aantal scheppingswerken voor Job uitgestald. Zoals wel vaker in de Bijbel, wordt daarbij ruwweg de volgorde van Genesis 1 aangehouden. God laat zien dat hij degene is die orde heeft aangebracht in een chaotische kosmos. De aarde wordt gegrondvest, de zee krijgt haar plaats, bergen rijzen op, dalen worden gevormd onder Gods druk, de aardkorst bedekt haar als een sierlijk kledingstuk. Zo wordt de aarde een plek om te wonen.

Er komt licht, en ontstaat een dag en nachtritme, warme en koude seizoenen wisselen elkaar af. De zon verlicht de dag en sterrenbeelden de nacht. Er is orde, er is regelmaat er is groei. Gewassen spruiten uit, dieren krijgen jongen na de juiste draagtijd. Trekvogels gaan op tijd weg en komen via de goede route terug. De hele schepping toont Gods betrouwbaarheid aan. En dat is alleen nog maar de natuurlijke orde.

Maar, wil God zeggen, ook mijn beleid en mijn beslissingen zijn in orde.

Ik ben niet alleen een God van orde, maar ook een God van recht.

Ik bestrijd het kwaad en houdt dat in toom, ook in de schepping.

Daarover spreekt God vanaf hoofdstuk 40 vers 6.

En Job wordt uitgedaagd: Wil je beweren dat je het beter kunt dan ik? Wil jij een tijdje op mijn rechterstoel zitten, en denk je dat het dan beter gaat met deze wereld?

En dan eindigt God met een heel bijzondere beschrijving van twee dieren,

De Behemot en de Leviatan. In onze vertalingen heten ze tegenwoordig het Nijlpaard en de Krokodil. Maar daarmee doe je deze dieren te kort. Het zijn twee symbolische dieren

die de mens niet kan temmen, die van geen enkel nut voor hem zijn en zelfs een grote bedreiging. Leviatan staat daarbij symbool voor het kwaad in deze wereld. Hij is het gevreesde beest uit de levensgevaarlijke zee. **(dia)**

En ook dat beest, zegt God, heb ik in mijn macht. Het kwaad, dat jou is overkomen, dat is mij niet overkomen. Het kwaad dat jullie als mensheid hebben binnengelaten, dat houd ik alsnog in mijn macht. Dat is wat God, de schepper en onderhouder van deze wereld, te zeggen heeft.

herroep ik mijn woorden

Als God gaat spreken, herroep ik mijn woorden.

Wanneer God het woord neemt, kom ik op mijn woorden terug

Dat zien we in elk geval Job hier doen. God spreekt tweemaal, en Job reageert tweemaal. Na Gods eerste antwoord, waarin hij Job wijst op de natuurlijke orde, zegt Job: "Ik ben onaanzienlijk, wat zal ik antwoorden? Ik leg de hand op mijn mond." Hij doet er het zwijgen toe.

Dat is een opvallende reactie. Tot nu toe zat Job bepaald niet om woorden verlegen. Tegen zijn vrienden kon hij gemakkelijk op. Die bleven beweren dat Job gezondigd had en schuldig stond. En dat kon Job weerleggen.

Maar God komt met een totaal andere insteek. God geeft de vrienden geen gelijk. Nergens in Gods antwoorden gaat het over de schuld van Job. In die zin mag Job inderdaad gerust zijn en voelen dat hij door God in het gelijk wordt gesteld. God die in hoofdstuk 1 zo trots was op zijn onberispelijke dienaar Job, neemt daarvan niets terug. Maar, hij wijst hem wel zijn plaats. God is de schepper, Job het schepsel. God is de Heer, Job is de dienaar. En dat staat niet ter discussie. Die discussie gaat God niet aan, en Job gaat hem, na Gods eerste antwoord, dan ook maar uit de weg.

Hoe bevredigend is dat, voor ons? Als we onszelf herkennen in Job, of in alles wat Job overkomt? Wanneer ook wij diepgaande vragen hebben bij de weg die God met ons gaat. En Gods enige reactie is een demonstratie van zijn Almacht?

Kunnen en willen we ons daar dan bij neerleggen?

Wil God ons gewoon het zwijgen opleggen, met als enige troost dat alle ellende die ons overkwam niet te wijten is aan onze misstappen?

Daar zouden we in het beste geval angstig van worden. Maar waarschijnlijk ook cynisch. Bang voor een grillige God, die helemaal zelf uitmaakt wat hij doet, en waar je geen enkele band mee voelt.

Maar dat zou niet terecht zijn. Dat maakt God duidelijk wanneer hij, in een onopvallende bijzin, de schepping van de mens ter sprake brengt. In Hoofdstuk 40 vers 15 begint God met de beschrijving van de machtige Behemot en zegt, "die ik geschapen heb, net als jou". God geeft om heel zijn schepping, ook om jou.

Het mag ons bij de beschrijving van de schepping in deze hoofdstukken opvallen, dat de schepping van de mens tot op dit moment nog niet was genoemd. Licht, wolken, aarde, zee, bomen, vissen en dieren: alles is genoemd. Maar de mens. Die is verdwenen!

Adam waar ben je, waar heb je je verstopt?

Ja, precies, dat is aan de hand hier! De mens komt wel ter sprake, maar dan inderdaad in de rol die hij al kort na de schepping voor zichzelf opeiste. Degene die aan God gelijk wil worden en zich niet langer schikt in de rol van schepsel.

Job krijgt niet het verwijt dat hij een aanwijsbare zonde heeft verzwegen. Maar hij wordt er wel krachtig aan herinnerd dat hij deel uitmaakt van een mensheid, zelf wilde gaan uitmaken wat goed was en wat niet. Dat heeft onnoemelijk veel leed over de wereld gebracht.

Jullie waren de kroon op de schepping, maar inmiddels heeft Leviathan die positie overgenomen. Op al wat hoog is kijkt hij neer, hij is de koning van de trotse dieren, en de mens kan niet tegen hem op. Maar, zegt God, dat kun je mij niet verwijten. En ik ben er op uit om dat kwaad te beteugelen, en bovendien om jullie, mijn schepselen, in al deze ellende bij mij te bewaren.

En dan herroept Job zijn woorden. Hij biecht niet alsnog een concrete zonde op, maar hij ziet er van af om Gods beslissingen ter discussie te stellen.

en geef me over

Job herroept zijn woorden, en geeft zich over.

Als God gaat spreken, herroep ik mijn woorden en geef me over.

En zo ziet hij af van verdere strijd.

Het is als een jongen van 10, met blauwe band judo, die een zwaarbewapende beroepssoldaat uitdaagt. Of een succesvol amateur-elftal, dat het tegen Barcelona wil opnemen.

Dan doet de sterkere partij er wijs aan te zeggen: zouden we dat nou wel doen?

Is dat wel zo'n goed idee?

En als hij verstandig is, dan grijpt de uitdager die mogelijkheid aan, en laat het er bij.

Zo'n strijd kun je namelijk onmogelijk winnen, ook niet als je de sterkere partij bent. Je zult altijd het gevoel hebben dat het geen faire strijd was.

Job grijpt die kans, en laat ook weten waarom:

Ik kende U alleen van horen zeggen, maar nu heb ik u gezien met eigen ogen.

Hij kende God vanuit de traditie, en met die traditie hebben ook wij in de afgelopen hoofdstukken kennism gemaakt.

Het is het verhaal van de vrienden over God, dat kennelijk wijdverbreid was. Ze wisten precies wie God was, en hoe hij zou handelen. Ze konden hem prima narekenen, en dus ook voorspellen. Ze konden exact zeggen wat hij zou gaan doen. Dat was de God, waarover Job had gehoord.

Maar nu heeft God zich, na lang aandringen, persoonlijk tot Job gericht.

Merk op dat God zijn verhalen niet ongeadresseerd over de vijf zwijgende mannen uitstort, maar inderdaad Job aanspreekt: Sta op Job! Wapen je! Ik zal jou ondervragen, zeg me wat jij weet.

En dan krijgt Job een nieuw beeld van God, de almachtige schepper en onderhouder. En een nieuw beeld van zichzelf. Klein mens, opstandig mens, en deel uitmakend van een mensheid, die in opstand is gekomen.

En Job geeft zich over. Hij buigt zich, zoals hij daar zit in stof en as.

En dan gaat in de hemel de vlag uit! Dan klinken de bazuinen.

Want de strijd, waar het in dit heel boek om draaide, is gestreden en de overwinning is behaald. Niet die tussen Job en God, maar tussen God en de Satan

God was in hoofdstuk 1 opgetogen over zijn dienaar Job, die onberispelijk was.

En toen kwam de Satan in beeld. Hij trok Jobs geloof in twijfel.

"Is het om niet, dat Job zo vroom is?" U heeft hem overladen met het goede, geen wonder dat hij zich aan u onderwerpt.

Vervolgens krijgt Satan, de vorst van de duisternis, ontstellend veel ruimte. Hij mag Job werkelijk alles afpakken. Alles mag hij proberen om God en Job uit elkaar te drijven.

Maar het lukt niet.

Alles is Job kwijt, hij heeft niets meer over, maar hij geeft zich over aan God.

Hij dient God om niet. Hij dient God niet om wat hij van God krijgt, maar om wie God is. Hij kan God vasthouden, omdat God hem nooit heeft losgelaten.

En God laat het daar niet bij. Er komt ook herstel, en hernieuwde welvaart. Job zit hier in het stof, maar hij zal opstaan tot een nieuwe leven. Daarover zullen we het hebben in de laatste preek over Job.

Maar de geestelijke strijd is nu al gestreden. En hij is volbracht. De Satan druipt af, zijn naam wordt niet meer genoemd. Leviatan kan alle mensen aan, maar tegen God kan ook hij niet op.

En zo mogen we opnieuw hoopvol afsluiten.

Als God ons inderdaad zijn grote macht laat zien, dan kunnen we met stomheid geslagen zijn, of zwaar geïmponeerd. Maar we mogen ons in elk geval met een gerust hart aan hem overgeven. We mogen beseffen dat God met al zijn macht, aan onze kant staat.

En wanneer wij ons volledig over geven aan God, dan is de Satan de grote verliezer.

Amen

Verwerkingsvragen

Algemeen: begin eens (liefst solo) te overdenken wat deze preek je heeft gedaan en opgeleverd. Wat was nieuw, verrassend? Wat heeft je aan het denken gezet, of een gevoel opgeroepen? Welke voornemens heb je aan de preek ontleend? Wissel je eerste indrukken uit en gebruik dat een of meer van de onderstaande vragen om je ervaringen uit te wisselen.

1. Gods antwoord aan Job bestaat hoofdzakelijk uit de opsomming van een groot aantal scheppingswonderen. En God roept meer vragen op dan dat hij antwoorden geeft. Hoe zou je het zelf vinden om zo'n antwoord van God te krijgen op je concrete vragen?
2. God daagt Job in 40 : 6 en verder, uit om op Gods rechterstoel plaats te nemen. Herken je Jobs neiging om God ter verantwoording te roepen. Noem eens allemaal twee dingen die je anders gedaan zou hebben wanneer jij God was. (b.v. in de actualiteit, of in het leven van jezelf en je naasten).
3. God laat in deze antwoorden zien dat hij Almachtig is en Liefdevol. Maar dat roept tegelijkertijd weer groet vragen op. Hoe kan er nog lijden zijn in een wereld die door zo'n God bestuurd wordt?
4. Een heel spannende vraag die als een rode draad door het boek Job heel loopt is of hij God dient "om niet". Denk je dat je zelf in staat bent God "om niet" te dienen. En laat zich dat een beetje uitleggen, aan je kinderen of burens bijvoorbeeld?

5. Job blijft God dienen, ook nu hij alles kwijt is. Probeer te formuleren wat *wel* zijn motief is om God te dienen, als het kennelijk niet is om er beter van te worden. En wat is je eigen motief eigenlijk?